

Köszönet mindenért!

Istenem, milyen szép lenne, ha az én falumban is ilyen nemes lelkű, szorgalmas, emberek élnének, mint Herencsényben! – sóhajtott fel egy zárándok a gándori út megterített asztalai láttán.

Azt hiszem ez a legszebb elismerés, amit a Herencsényi Palóc Búcsú és Falunap megszervezéséért, lebonyolításáért kaphattunk. Meg sem kísérelhetjük felsorolni mindazokat, akik az ünnepre készülve virágot ültettek, a községet csinosították, a hegyre vezető utat és a kereszt környékét rendbe tették, a gyülekezés és a felvonulás útvonalát virággal díszítették, a vendégfogadásban segédkeztek, a rendfenntartást vállalták.

A búcsú résztvevői közül azonban mindenképpen név szerint kell említenünk Beer Miklós Püspök urat, aki rendkívüli elfoglaltsága mellett is már harmadik éve megkülönböztetett figyelmet szentel községünknek. Köszönjük Becsó Zsolt-nak, Nógrád megye közgyűlése elnökének, hogy az anyagi támogatás mellett jól szerkesztett, tartalmas ünnepi beszédével is hitet tett szándékaink támogatása mellett. Örömmel fogadtuk községünkben Hamerlik Richárdot, a felvidéki magyarság képviselőjét, testvértelepülésünk, Csáb népes küldöttségét, és a többi közéleti személyiséget.

Nem kisebbítve az irántuk megnyilvánuló tiszteletet, különösen kedvesek számunkra a rimóci és sipeki búcsúsok, akik gyalog érkeztek ünnepünkre. Bár bizonyára többször megizzadtak az út során, a fáradságnak a nyoma sem látszott rajtuk. Köszönjük a népviseletben öltözőknek, a távolról, nem ritkán többszáz kilométerről érkezőknek a részvételt, hiszen az ő jelenlétük határozta meg a búcsú hangulatát, személyük révén vált a községi esemény országossá.

A résztvevőktől sok elismerés érkezett, sokan fényképeket is küldtek a köszönet mellé. Ezeket a képeket összegyűjtjük, és a legszebbeket megújuló honlapunkon is megjelentetjük.

**Köszöntjük az ünnepi
közgyűlés résztvevőit!**

Legnagyobb királyunknak, a vármegye rendszer alapítójának, Szent István-nak az ünnepén minden herencsényi polgár nevében köszöntöm Nógrád megye ünnepi közgyűlésének képviselőit, tisztségviselőit, minden kedves vendégünket. Amikor a szent király, a vármegye, vagy a sorvadásukban is bájos palóc falvak felé fordulunk, a gyökereikig ezer évet száll a tekintet. Szinte megborzongunk ebben a távlatban. Ennyi idő alatt a sziklát homokká őrli a patak vize, a vasat megemésztí a rozsda, de az alkotó gondolat erősebb a kőnél, a vasnál.

Amikor Herencsénybe érkeztek, bizonyára feltűnt Önöknek, hogy nem egy sűrűn beépült falut látnak, hanem egymáshoz lazán kapcsolódó falurészeket. Egykor, amikor Árpád sarjai uralkodtak, három falu bújott meg itt a Cserhát gerince alatt. Ha a szentéjbe pillantanak, a tatárjárás után épült első kör alakú kőtemplomok egyik épen maradt példányát figyelhetik meg. Ugyanebből a korból való Haraszi pusztatemploma, amelyik az olaszföld ókeresztény kápolnáinak hangulatát idézi. Haraszi nevét az egyik településrész a mai napig őrzi. S a templomi úton továbbmenve érnénk el Liskót, amely az írásos emlékek szerint a legöregebb falu lenne, az 1970-es évekre azonban elnéptelenedett. Egy uradalmi magtár, néhány omladozó kút és egy évszázados topolyfák övezte kereszt mutatja helyét.

Amikor a közgyűlés helyszíne mellett döntöttek, Herencsény jó választás volt. Ennek a falunak a történetében – mint cseppben a tenger – ott van Nógrád megye sorsa. Az egykor oly büszke vármegyéből van, ami megkopva, de megmaradt. Élni akar függetlenül, autonóm módon, mint Herencsény, más a változó világban csak részeiben létezik, mint Haraszi, s sok érték Liskóhoz hasonlóan véglegesen elenyészik, csak az emlékezet őrzi nyomát.

A helytállás, az igazodás és az elmúlás keveréke formálja megyénket, ahogyan országunkat, kontinensünket, planétánkat is, biológiai, társadalmi, gazdasági értelemben egyaránt. A mozgástér kicsi, de csak akkor, ha a legnagyobbhoz viszonyítjuk magunkat. Talán ismerik a régi viccet, amikor a medvevadászoknak csüttörtököt mond a fegyverük, és a közeledő, vérszomjas vadállat láttán az egyikük futócipőt húz a lábára. A másik gúnyosan kérdi tőle: csak nem gondolod, hogy így gyorsabb leszel, mint a medve? Nem a medvénél akarok gyorsabb lenni, hanem nálad! – hangzik a válasz.

Nos, nekünk sem a globalizáció gőzhengerét kell legyőzni, hanem annak vadhajtásait, számunkra fenyegető szándékait. Nem mások rovására

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

akarunk boldogulni, hanem munkánk, életrevalóságunk által. Herencsény – és a hozzá hasonló falvak ezrei – nem akarnak versenyezni, csak élni akarnak tisztességesen és emberi módon. Itt mindig jó szándékú, szorgalmas emberek laktak, akik verseny nélkül is középületeket építettek, intézményeket alapítottak és tartottak fenn. Ma versenyeznünk kellene egy számunkra esélyt nem adó versenypályán, idegen versenyszabályokkal, előre másnak ígért díjakért.

Azt hiszem ezzel a keserűséggel Herencsény nincs egyedül. A rend, a tisztesség pártolását várja tőlünk, települési képviselőktől a falunk népe, és ezt várja Önöktől, megyénk képviselőitől Nógrád lakossága. Tudjuk azt is, hogy szűk a mozgástér, most a megyei szinten a legszűkebb. A kistérségek, mikrotérségek, helyi fejlesztési irodák és régiók átláthatatlan rendszerében a megye mintha elveszni látszana. Az önkormányzatok kiszabott feladatköre nagyobb, mint a részükre biztosított költségvetési keret, a pénzelosztó szakmai műhelyekben pedig nincsenek választott képviselők. A direkt politika érvényesül a széles demokrácia helyett. Az önkormányzatoktól elvették az érdemi döntés jogát. A pénz nélkül hagyott megyei és települési önkormányzatok – megcsúfolva az Európai Unió decentralizációra és szubszidiaritásra vonatkozó elveit – csak vergődnek, intézményeik bezárására kényszerülnek. Ma fel sem fogjuk milyen fa-lurombolásnak vagyunk tanúi, szenvedő részesei.

Abban bízhatunk csupán, hogy a szentistváni örökség átvészelt már hasonló hegyomlásokat. Háborús inváziókat, évszázados megszállást, szörnyű járványokat, éhínségeket, megalázó uralkodói alávetettséget.

Mi a titka ennek az ezer éven át fennmaradó, lényegében alig változó közigazgatási rendszernek? A nemesi vármegye autonómiája, a függetlenség, patetikusan mondhatnám a szabadság. Nógrád nagyhirű családjai, országosan ismert személyiségei sorsukat bátran összekötötték a megyével, ha kellett áldozatot vállaltak, ha kellett a hatalommal is szembefordultak. Ők a megye képviselői voltak a szó legtisztább és legszentebb értelmében.

Nekünk, akik szintén képviselőnek választattunk települési, megye vagy országos szinten, ezekre a nagy elődökre kell gondolnunk, s példájukból erőt merítenünk. Tisztázni kell magunkban, hogy kiknek a javát kell szolgálunk, s kiknek tartozunk felelősséggel? Vállalnunk kell a szívünk leg-

A búcsú díszvendégei köszöntik Ilon nénit

mélyéig, hogy képviselőnek lenni nem dicsőség, nem csupán a közösségi megbecsülés jele, hanem mély felelősség, szent kötelesség. Mindenek előtt felelősség községünk, megyénk, nemzetünk iránt, s másod vagy harmadsorban vehtünk figyelembe más érdekeket, akár a saját pártunk érdekeit. Ez a szemlélet, az ezeréves vármegye, az ezeréves településrendszer fundamentuma, amely erősebb a vasnál, a globalizáció gőzhengerénél. Ha ez az igazodási rend és ez a felelősség a választott képviselőt nem hatja át, képviselt közössége Liszko sorsára jut.

Mit jelent ma képviselőnek lenni, mi várható el egy képviselőtől a 21. század elején? Ismernünk kell a képviselt közösség értékeit, szándékait. Legyen bennünk eltökéltség a közösségi érdekek védelmére, és feltétlen hinnünk kell igazunkban. Ha ezekkel rendelkezünk, nem fog gyötörni az igazodás, a másoknak megfelelés kényszere, nem tekintgetünk riadtan felfelé. Nem várunk örökösen igazolást, mert szilárdan tudjuk, hogy a mi utunkat mi ismerjük a legjobban. Nem gyámot, hanem erős akarattal szövetségest

keresünk. Az igazodó közösséget felszámolja a történelem, ahogyan a patak vizében lebegő finom homok elkapja a követ.

Sokat vesztettünk az elmúlt évtizedekben, és sokat veszünk napjainkban is. Egykor Liszkonak is volt iskolája, jó ideje Herencsénynek sincs. Még a török hódoltság évtizedeiben is volt papunk, jó tíz éve nincs helyben lakó plébánosunk. Megkésve int minket Reményik Sándor az imént elhangzó versében. Nógrád osztozott a megcsontított ország sorsában, megyeként a legkisebb lettünk, gazdasági szempontból a legutolsó.

Mégis azt mondom, van kiút, van jövőnk, ha van hitünk, erőnk, küldetésstudatunk és megyetudatunk. A megyének elsősorban a lelkünkben kell felépülnie, szilárdan a szentistváni fundamentumra, és akkor épülni kezd a maga valóságában is. Amíg hisszük, hogy lesz egyszer iskolánk, s templomunk, papunk, addig van remény.

Kívánok mindannyiunknak küldetésünkhöz erőt, egészséget, önzetlent, együttműködő szívet!

Pekár István

A Palóc Búcsú emlékezetes pillanata volt községünk címerének és zászlajának bemutatása, és Beer Miklós váci megyéspüspök általi megszentelése. A tudósítás helyett az elhangzó beszédekből idézünk.

Jusztin Józsefné polgármester köszöntője

Minden közösség történetében – legyenek azok földrészeket uraló nemzetek vagy Herencsényhez hasonló néhány száz lelkes falvak – vannak évszázadokra ható események. Ilyen közösséget meghatározó pillanat az első írásos emlék születése, a templom, az iskola, egyéb jelesebb építmény vagy emlékmű megjelenése. Attól a naptól a kezdve a közösség mássá válik, több lesz.

Ilyen szép, messze ható emlékmű a Palócok Vigyázó Keresztje, amelyhez ma harmadszor indul el a Palócföld népe, s mindazok, akiknek fontos a hit, a nemzet, a kulturális örökség, a közösség összetartó ereje.

Olyan a mi keresztünk, mint a világítótorony a sziklás tengerparton. Amikor csendes a tenger, akkor is ott a kormányos szeme sarkában a képe, amikor pedig sötét éjszakán, háborgó viharban kell a zátonyokat kerülgetni, ez az egyetlen menedék. Minden mozdulatunkat hozzá mérjük, minden szándékunkat az határozza meg.

A Palócok Vigyázó Keresztje is értékrendet, mértéket, arányérzéklet ad nekünk. Amit a kereszt képvisel az a közel háromezer éves görög-keresztény kultúra fundamentumára épülő Európa lényege. Azé az Európáé, amely most már 27 állam közös hazája lenne, de mintha nem lenne minden a helyén. Megtagadta világítótoronyát, keresztény alapjait. Mi ne tegyük ezt, tekintsünk a mi keresztünkre, és fohászkodjunk ahhoz, akit jelképez.

A Palócok Vigyázó Keresztjét látjuk, ha felpillantunk a Gyűrki-hegyre, de ezentúl látni fogjuk, ha címerünkre, zászlónkra nézünk. Herencsénynek van címere, zászlaja! Ez ugyanolyan történelmi ese-

Van címerünk és zászlónk!

mény a mi kis közösségünk életében, mint amikor 704 évvel ezelőtt először leírták Herencsény nevét.

Címer és zászló évszázadokra készül, reméljük ilyen lesz a miénk is. Püspök atya áldása biztató szavai adjanak nekünk erőt, hitet tehetséget, hogy zászlónk, címerünk alatt fennmaradjunk a háborgó tengeren!

A címer bemutatása

A címer ismertetése

A címer alapja az úgynevezett csücskös talpú hasított pajzs. A bal oldali kék mezőben, sárga arany apostoli kereszt. A jobb oldali hasításban vörössel és ezüsttel tízszer kockázott telek öt vörös négyzetében egy-egy négyágú ezüst csillag. A pajzs alatt beszélő szalagban a település neve: HERENCSENY.

Címerünk a történelmi múltunk és hitünk kapcsolatát hivatott bemutatni. A kereszt vallásunk egyetemes jelképe. Az apostoli kereszt, más néven húsvéti vagy feltámadási kereszt kialakulása a kora középkorra tehető.

A vörössel és ezüsttel osztott telek öt vörös négyzetében egy-egy ezüst csillag. A csillagok, a község öt településrészét jelölik, nevesen: **Haraszi a Tisztartóssal, Szemetszög, Váras, Gándor, Vajdafalu.** Az aranykereszt a vallás szimbóluma. Az ezüst csillag a tele-

pülésrészek közösségeit, az ott élőket jelöli. A két szín különbséget is kifejez: a hit fensőbbisége az arany szín kereszt, a halandó embert az ezüst képviseli.

Címerünket Ferenczy Kristóf Kutasón élő képzőművész, keramikus készítette, aki egy 17 oldalas forrástanulmányban készült fel a feladatra. Összesen 16 címerterv és ezeknek 52 színvariációja készült, ezekből végül ezt választotta ki a képviselőtestület, majd a Képző és Iparművészeti Lektorátus Címerbizottsága minősítette és fogadta el. Az utóbbi megállapítása szerint: a címer grafikai megfogalmazása a hit és a település örök kapcsolatát jeleníti meg, betartva a heraldikai szabályszerűségeket a klasszikus értékrendnek megfelelő esztétikai formában, túlzó képi elemek használata nélkül egységes keretbe foglalja az eltelt több mint, hét évszázadot.

Címerünk elkészültét Jusztin Józsefné polgármester szorgalmazta, fáradozott megvalósításáért, és a költségeinek jelentős részét is személyesen ő vállalta.

Kedves Barátaim !

A herencsényi emberek, a falu vezetői büszkék lehetnek önmagukra. A kis falu lehetőségének határain felül ismét olyan esemény házigazdája volt, ami példaértékű, előre mutató a palóc hagyományok őrzésében, ápolásában, a palócföldi közösségek összetartásában. A hit erejét, tisztaságát felhasználva, baráti vendégszeretettel várta és látta el a házigazda szerepét, gondos házigazdaként mutatott példát nekünk, akik vendégként megtisztelhetjük Herencsény kicsiny közösségét, megcsodálhattuk környezetének szépségét.

Jó érzés volt néhány órára kiszakadni jelen világunk ellentmondásos történeteiből, jó volt újra feltölteni az emberi értékekkel, megtisztítva önmagunkat belülről-kívülről egyaránt.

Hernecky Frigyes

újságíró, Magyar Mezőgazdaság

Gondolatok a Palóc Búcsúról

Mindannyian tudjuk, hogy a cserhádi dombok között megbújó kis falunkban palócok élnek, csakúgy mint az Északi-középhegység hegyes-dombos vidékének jó részének többszáz kis településén.

Kik is a palócok? Ha a néprajzot és annak kutatásait nézzük, akkor a palócság első említései az 1600-as évek második felétől lelhető fel levéltárakban, különböző adománylevelekben. Egyszerű, jószándékú, szorgalmas és becsületes nép.

Milyen is a palóc nép? Elsősorban jó. Tudjuk ezt már több mint száz éve, ahogyan Mikszáth Kálmán megörökítette novelláiban a palócok mentalitását, a meredek dombokon végzett nehéz munkájukat, türelemmel viselt nehéz életüket, mely a küzdelem és nehézség ellenére példamutató, végtelenül tisztességes, ragaszkodó és alázatos elkötelezettség Isten iránt, a hatalom iránt, a család iránt, a másik ember iránt, a közösség iránt.

Arisztotelész óta tudjuk, hogy az erkölcs legmagasabb kiteljesedése a közösségben megélt emberi kapcsolatok harmóniája. Az istenszeretet, a munka és közösség iránti felelősség a palócság alapvető jellemvonása.

Kis falunk sem lázadó. Évtizedekig alázattal várt, megértette az idők szavát. Mivel jött el a rendszerváltásnak nevezett fordulattal a tisztességes új világ, ezért Istenben bízva 2005 év nyarán a falu fölé magasodó hegyen felállította a Palócok Vigyázó Keresztjét.

A palóc nép tudja, hogy Isten segítsége nélkül minden emberi erőlködés hiábavaló. Minden évben, idén is megünnepeltük az évfordulót és bízunk abban, hogy a többi palóc község is keresztet állít, mert azok figyelmeztetnek az élet megújulásának reményére.

A palóc nép szimbiózisban él Istennel. Évszázadok óta tudja, hogy a természetlen földeken küszködve és verejtékezve is csak úgy tud megél-

Útban a kereszthez

ni, ha Isten a reménye, Isten a segítőtársa.

A mostani ünnepség is sok idegent vonzott a falunkba. Egyre többen értik meg, hogy mennyire fon-

dokodással látta vendégül mindazokat, akik ismét eljöttek a Kereszthez hódolni. A palócok például mutatnak, hogy ha Istenre hagyatkozunk, nem a magunk erejéből

A gyalogbúcsúsok

tos Istenbe kapaszkodni, hogy mennyire fontos minden munkánknál, cselekedetünkénél és tevékenységünkénél segítségét kérni, mert célunkat csak az ő akarásával és hathatós segítségével érhetjük el.

Hogy milyen is a palóc nép? Olyan, mint *Lapaj, a híres dudás*, aki a folyóparton hagyott árva csecsemőt megtalálva egy párnáért és egy fejős kecskéért elcserélte azt a dudáját, amelyet korábban aranyakért sem adott el híres muzsikuskoknak.

Gondoskodó és szerető a palóc ember. Ezzel a szeretettel és gon-

akarunk mindent megoldani, akkor bizonyosan sikeresebbek leszünk. Mindennapra meg lesz a munkánk, meg lesz a fáradtságunk és izzadságunk, de az esti hálaadáskor szemünkből nemcsak a fáradtság sugárzik az ég felé, hanem az Úr dicsőítése is, mert részesülhetünk kiáradó kegyelméből.

Jó érzéssel vettük föl ünneplő népviseletünket, örömmel éltük meg ezt az ünnepünket és szeretettel fogadtuk vendégeinket, bízunk abban, hogy mindannyian örömmel térnek vissza a következő években is!

Kalmár Ildikó

A herencsényi vendégszeretet megnyilvánulása

Egy feledhetetlen nap Hollókőn

Június végén Hollókőre látogattak óvodásaink, s bár nekünk felnőtteknek nincs túl messze, számukra ez egy csodálatos kirándulás volt. Mindenek előtt a várat nézték meg felnőtt kísérőikkel együtt.

Mindannyian – kicsik és nagyok – örömmel ismertük meg a vár történetét. Még a 13. század végén – amikor a herencsényi templomok is épülhettek – a Kacsics nemzetség emeltette. Birtokosai Csák Mátét támogatták Károly Róbert király ellenében, ezért a rozgonyi csata után a király elkobozta tőlük, és a Szécsényi családnak adományozta, akik kibővítették, palotaszárnyat építettek hozzá. A török időkben végvárrá vált, többször került török és magyar kézre.

A kis herencsényi várostromlók a felújított épület mind a négy szintjét bejárták, minden kiállítást megnézték. Ezek után következett a legnagyobb élmény, a korabeli ruhába öltözött fiatalok íjász bemutatója.

A vár látogatása után a hatalmas falaktól néhány méterre ki csoportunk szalonnát nyársalt. A kísérő felnőttek megható örömmel szemlélték azt a soha nem látott igyekvést, amikor a csöppségek a tűzfát gyújtotték, a tüzet élesztették, a nyársakat előkészítették, a szalonnát sütötték. A kiadós szalonnázás után a kirándulás támogatói jóvoltából csoki, fagyis, chips is előkerült, majd a kicsik egy nagy zsákból ajándékokat választhattak, amit hazavihettek az

A szalonnasütés nagymesterei

élményekkel együtt. Végül egy hatalmas dinnye felvágásával és elfogyasztásával ért véget a hollókői kirándulás.

Az óvodások nevében köszönjük a nap szervezőinek, támogatóinak ezt a szép júniusvégi napot!

Bednárné Kiss Éva

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálat a Belső cserhát 11 településén tevékenykedik. A berceli mikrokörzet községeiben mintegy 8800 ember él, közülük 1800 tizen-negynégy évesnél fiatalabb. Az ötfős szolgálat vezetőjével, Szepes Péterrel beszélgetünk.

Mi a gyermekvédelmi, szociális szolgáltatás célja, feladata?

A szociális munka módszereivel és eszközeivel segíti a gyermek testi, lelki egészségének megőrzését, családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek viszszahehelyezését.

Sok veszélyeztetett gyerek él ezekben a falvakban?

Bizony elég sok. Herencsény a kevésbé problémás falvak közé tartozik, 697 lakosából 111 a fiatalos, és 44 a munkanélküli.

Ki veheti igénybe a szolgáltatást?

A berceli mikrotérség körzetében valamennyi gyermek és családja jogosult igénybe venni a gyermekjóléti szolgáltatást, még-

Belső Cserhát Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

Ami az embert emberré teszi

pedig térítésmentesen. Herencsényben a polgármesteri hivatalban (06-35-549-006) tartunk ügyfelfogadást a páratlan hetekben kedden 8–10-ig, a páros hetekben szerdán 13–14 óráig. Ekkor velem találkozhatnak az érintettek. Minden páratlan hét szerdáján, 11–13 óráig pedig Vincze Adrienn várja az ügyfeleket.

Mi a családsegítés célja?

A szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett illetve konfliktus- vagy krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzetekhez vezető okok megelőzése, valamint a konfliktus- vagy krízishelyzet megszüntetésének elősegítése.

A hivatalos megfogalmazás mögött milyen problémák rejlenek?

Nagyon sokan vannak, akik nem ismerik a családi élet értékeit, ez által nem is akarnak helyzetü-

kön javítani. Gyakori probléma a munkanélküliség, a felelőtlen hitelfelvételből fakadó eladósodás.

Ma már sokan költöznek falura, gyakran éppen a kilátástalan városi lét elől menekülnek ide. A veszélyeztetettek inkább az őslakosokból kerülnek ki, vagy a betelepülők közül?

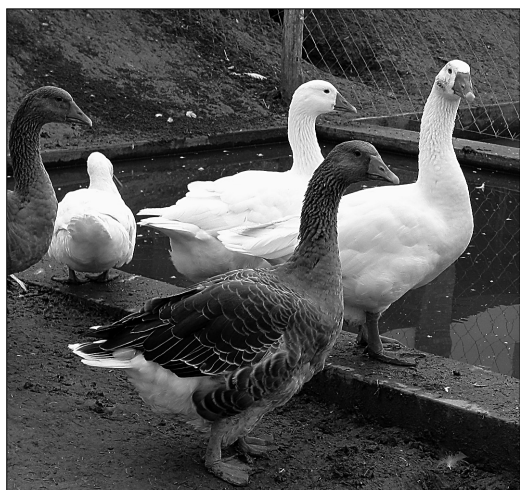
Azt hiszem a betelepülők között több a rászoruló, az őslakosok hagyományos életvitelével, a rokonság figyelme még erősebb fegyelmező erő. Azok a települések vannak nehezebb helyzetben, ahol magas a roma lakosság aránya, bár ez nem roma probléma.

Ezek a lelki, életvezetési problémák nehezen kezelhetők, hiszen sokan nem is látják a hibájukat. Mennyire nyitottak az emberek a szolgálat iránt?

A gyerekek a legnyitottabbak, majd a nők. A férfiakkal a legnehezebb a dolgunk, de azért vannak sikerélményeink. Ösztöndíjakat, rokkant nyugdíjakat intéztünk. Olyan lehetőségeket tártunk fel embereknek, amelyek törvényileg elérhető számukra, de nincs erejük az intézésre. Olykor adományok elosztásában is részt veszünk. A közelmúltban 200 rászoruló család kapott félmillió forintnyi tartós élelmiszert.

Életünk a víz

A víz a levegő után az élőlények legfontosabb életfeltétele. Táplálékként energiát nem szolgáltat, mégis nélkülözhetetlen az élőlények fennmaradásához. A háziállatok szervezetének legnagyobb része víz. A víztartalom magzati korban a legnagyobb, születéskor a víztartalom fordítottan arányos a fejlettség fokával. Így például a kisnyúl 84% míg a boci 76% vizet tartalmaz születésekor. A kifejlett állat általában 65% vizet tartalmaz, ennek 1/3-a a sejteken kívül, 2/3-a a sejteken belül található. Az állatok vízszükségletük nagyobb részét ivóvízzel, kisebb hányadát a takarmányokban lévő vegetációs vízzel veszik fel.

Háziállataink ivóvízfogyasztása életkorán, teljesítményén, az etetett takarmány szárazanyag tartalmán is múlik. Természetesen befolyásolja a vízfelvételt a környezet is, első helyen említve a hőmérsékletet, de az állatok zárt rendszerben való tartása, az istálló csekély páratartalma is a vízfo-

gyasztást fokozza. A jelenlegi forró nyári melegben többszörösére növekszik a víz iránti igény, éppen a nedves úton történő fokozott hőleadás miatt.

Nézzük a ház körül tartott állataink napi vízszükségletét:

Az egykori erőgépként – ma inkább hobbyállatként tartott – **ló** izzadékony állat, erősebb megerőltetés hatására néhány óra alatt akár 20–25 liter vizet is képes bőrén keresztül elveszíteni, ilyenkor napi vízszükséglete az 50–60 liter is eléri.

A **szarvasmarha** ivóvíz felvétele korosodásával folyamatosan növekszik. Az itatásos borjúnak 10–15 liter, egy-másfél évesen 30–35, 27 hónapos korban 40–45 liter vizet kell részére biztosítani. A vízfogyasztás a hasznosítási cél szerint is változik: a tejhasznú tehén 80–90 liter vizet is megiszik egy nap alatt, míg húshasznú 50–60 liter vízzel is megelégszik.

A **sertés** vízszükséglete a tartás mellett a külső hőmérséklet erős függvénye. A 15–50 kg-os malac 3–4, az 50–100 kg-os 5–8 liter vizet fogyaszt naponta. **Birkatürelmű** barátaink ifjú korukban 3–4, kipendültebb mivoltukban 5–6 liter víz kimerítését igénylik a gémeskút avatott kezelőjétől. Ha a gondos gazda mekegő és bégető gondozottjaitól még némi brinza alapanyagot is elvár, ahhoz 8–12 liter vizet kell állatainak biztosítani.

A baromfi ivóvíz igénye fajok szerint változó. A **házi tyúk** – mint

faj-broiler csirke korában 2,5–3 deci tojóként 3,5–4,5 deci vizet igényel egyedenként naponta. A pulyka 7–8 deci a **pulykakakas** 1,2–1,3 liter vizet iszik még Debrecenben is. A **házi lúd** elnevezésű – egyes szerzők szerint buta – liba 2 kg-os élősúlyban 7 deci, 4,5 kg-os súlyban 8 deci vizet igényel, a kifejlett állat 1,2–1,5 liter vizet iszik meg napjában. Hasonló fogyasztású a **kacsa** is.

Víz hiányakor a szervezet víztartalma megfogyatkozik és szomjúság lép fel. Ha a szervezet víztartalmának 10%-át elveszti, kiszáradás (latinul exsiccosis) következik be, és súlyos zavarok lépnek fel a vérkeringésben és az egyéb életfolyamatokban. 20%-os vízvesztesség elhulláshoz vezető súlyos anyagforgalmi zavarokat idéz elő a szövetekben.

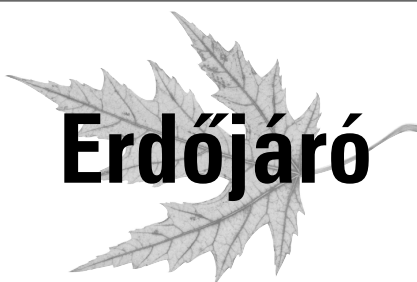
A fiatal állatok – annak ellenére, hogy víztartalmuk nagyobb –, könnyebben száradnak ki, ezért veszélyeseek hányással, hasmenéssel járó kórképek bármely állatfaj fiatal egyedeinél.

Az állatok részére olyan ivóvizet kell biztosítani, melyek nem okoznak ártalmat fogyasztásuk révén az állatoknak. Élelmiszer termelő állatok esetében – pl. tejelő tehén – ennél szigorúbb a követelmény, ezek részére emberi ivóvíznek megfelelő minőségű vizet kell biztosítani.

Dr. Hegedűs Szilárd
állatorvos

Az erdőgazdálkodásban, is mint a mezőgazdaság más ágazataiban a szélsőséges időjárási viszonyok sok gondot okoznak. A kuroca és napraforgó termés eredményei hasonlatosak lehetnek a gabonáknál tapasztalható gyenge termésátlagokhoz. Ez a termények, és egyéb takarmányok árának jelentős emelkedéséhez vezet. Mindez a vadgazdálkodókat is érzékenyen érinti, hiszen a vadföldök állapota hasonlatos a mezőgazdasági táblákéhoz, a vadak takarmányát pedig az egyre dráguló piacon kell beszerezni.

Az erdőtelepítések ápolását erre az időszakra ajánlatos szüneteltetni mivel a gyomnövények védő árnyalásából kikerülő csemete további élete kétségessé válik. A szabadban történő munkavégzés során tekintettel kell lenni a rendkívüli meleg

egészségre gyakorolt káros hatásra. Megelőzésére, enyhítésére több lehetőség is kínálkozik, például a korai munkakezdés, a déli pihenő, a gyakori folyadék bevitel, és több rövidebb pihenő idő beiktatása. Ügyeljünk, munkatársaink, beosztottaink egészségére.

Különös figyelmet kell fordítani a tűz elleni védekezésre, megelőzésére (tűzvédelmi pászták) mivel ezen időszak rendkívül veszélyes és komoly károkat okozhat, amire nem is oly régen volt példa a Szilvágyi homokbánya közelében. A tűzgyújtás jelenleg is tilos még a tűzrakó helyeken is!

A vadon élő állatok sokat szenvednek a vízhiánytól, hiszen még az állandó vízfolyású Feketevíz és Perbenyei patak is kiszáradt. Ahol szükséges, gondoskodni kell a víz pótlásáról.

Csizsik Róbert

A rómaiaknál márciussal kezdődött az év, júliust az ötödik hónapnak nevezték. Amikor azonban Julius Caesar Kr. e. 45-ben végrehajtotta a naptárreformot, tiszteletére róla nevezték el születésének hónapját.

Július a paraszti munkák legfontosabbikának az aratásnak a hónapja. Két jeles dátum kötődik az aratáshoz: Péter-Pál és a Sárlos Boldogasszony napja. Az előbbi június 29-ére az utóbbi július 2-ára esik. A Boldogasszony a várandós anyák, a szegények, a szükségben szenvedők és a halottak oltalmazója. A római katolikus egyház emlékezik meg Szűz Máriának Keresztelő Szent János édesanyjánál tett látogatásáról. Viszonylag kései keletkezésű Mária-ünnepe, a 14. században vált általánossá. Az aratás végén hagyományosan az utolsó táblában egy részen talpon hagyták a gabonát, hogy a következő évben is jó termés legyen. Az utolsó kévéből egy-egy kis csomót mindenki hazavitt, és az őszi vetőmag közé vegyítették. Ebből készült az aratókoszorú is, amit a legtöbb helyen favázra erősítettek, a legszebb kalászból fonták, me-

zei virágokkal, szalagokkal is díszítették.

Péter és Pál egyben a halászos védőszentje is, így névestéjükön szokás volt, hogy egy rúdra kötött ponttyal a halászos végigjárták a falut. Másnap pedig a vízparton halprikásfőzéssel folytatták védőszentjük megünneplését.

A nyári nagy viharok évszázados megfigyelések alapján július második felére, leginkább Illés nap környékére esnek. Félték az emberek ettől a naptól, nehogy a vihar tönkretelje a kazlakat. Az égzengésre néhol azt mondják, hogy Illés abroncsolja a hordókat, máshol pedig, hogy a szekere zörög. Úgy tartotta a népszokás, hogy aki Illés napján mos, annak házába csap a villám. Úgy tartották, hogy bármilyen szárazság volt eddig, ezen a napon megjön az eső, ezért jobbnak is látták a parasztemberek, ha ezen a napon inkább nem dolgoznak kinn a mezőn, mert még beléjük csap a villám, a termést pedig elveri a jég. Ezen a napon a temp-

lomban jég ellen misét tartottak. Ha dörgött, azt mondták, Illés keresi a napját, ha viszont valamelyik utána következő nap dörgött, azt mondták, hogy Illés elfelejtette, mikor van a névnapja.

Az evangéliumi történet szerint a bűnös életből megtért Mária Magdolna ünnepe július 22. Dús hajával Krisztus lábát törölgette, ezért szokás volt a kislányok hajából egy keveset levágni, hogy még hosszabbra nőjön. Időjárásjósló hiedelem kapcsolódik ehhez a naphoz: úgy hitték, esnie kell az esőnek, mert Mária Magdolna siratja bűneit.

Általában az időjárásból a télre jósltak Jakab napján. Amilyen meleg van ezen a napon, olyan hideg lesz télen. Ő a búcsújárók, utasemberek, hajósok védőszentje. A néphagyomány szerint Jakab napra kellett learatni a zabot, mert ami kint marad az elvesz. Néhol ilyenkor szedik ki a fokhagymát, fejezik be az aratást. Ezen a napon a szőlővessző is abbahagyja a növést.

Az Anna-naphoz több népi javallat is kötődik. Szent Anna a gazdasszonyok, bányászok, szabók valamint a járványos betegségben szenvedők, haldoklók egyik pártfogója. Ekkor kell szedni az annababot, elkezdni a kendernyűvést, de a legmókásabb talán mind között, hogy ajtót, ablakot zárni kell, mert Anna a kötőjébe gyűjti a bogarakat, és ahol nyitott ablakra, ajtóra lel, ott bedobja őket. A Szent Annának szentelt kedd sok helyen évszázadok óta asszonyi dologtöltő napnak számított.

Varga Judit

Elfeledett ételeink

Étkezési, ételkészítési szokások

A palócok egyik jellegzetes családformája a nagycsalád volt, a családtagok együtt laktak, közösen gazdálkodtak a legidősebb férfi, a „gazda” vezetésével. Nem volt ritkaság, hogy négy generáció élt együtt az akkori szokások, íratlan törvények szerint. Az együtt élő nagycsalád palóc elnevezése a „had”, feje, parancsolója és mindennek a tulajdonosa a gazda volt.

A „nagycsalád” felbomlásáig a gazdaasszony a család legidősebb nőtagja volt. Ő vezette a háztartást, ő rendelkezett az élelmiszerek felett, nála volt az éléskamra kulcsa. Ő sütött-főzött, és ha ereje engedte, még a dagasztást is ő végezte. Bár az ételt ő főzte, neki csak a maradék jutott. A tej feldolgozása, a lekvárfőzés és részben a káposztagyululás is az ő feladata volt.

A napi étkezési rend az évszakokhoz igazodott: télen általában kétszer, nyáron, a nagy munkák idején háromszor étkeztek az egyszerű parasztcsaládok.

A nagycsaládok idején az étkezés szokásaihoz tartozott a szigorú étkezési rend: az asztalhoz csak a férfiak ülhetek le, közös tálból étkeztek. A menyecskék a férjük mögött állva hosszabb nyelű fakanalakkal merítgettek a közös tálból. A gyerekek külön étkeztek, legtöbbször a szoba földjén ülve.

Az étel asztalra való tállalásának is kialakult rendje volt a nagycsaládban. A leveses ételeket nagy cseréptálban, a húst laposabb tálban vagy cseréptepsiben, a főtt krumplit és főtt tésztát kis tölgyfateknőben tették az asztalra. A leveses ételeket gömbölyű fejű fakanállal merték és ették a közös tálból, a többi ételt, így a húst, főtt tésztát kézzel ették. A villa, a pléh- és cseréptányér használata csak az I. világháború után vált szokássá.

A gazdaasszony nem ült le az asztalhoz, csak behordta az ételeket, és abból bekapott néhány falatot. Az étkezés kezdete előtt és befejezése után imát mondtak, ez az 1940-es évektől már nem volt általános.

Ambrózi Erzsébet

Savanyú bableves

A sóval, babérlevéllel, fokhagymával ízesített vízben megfőzött tarkababot vöröshagymás rántással berántjuk, kiforraljuk, tejföllel behabarjuk, ecettel savanyítjuk.

Sportélet

Labdarúgóink készülnek a bajnokságra

Még javában tart a nyár, pihennek labdarúgóink, de érdemes elgondolkodni a Herencsény SE sorsán. Sikerként élem meg a falu sportszerető lakosságával együtt, hogy jövőre is lesz foci meccs a faluban. A Herencsény SE egyedüli végvárként maradt környezetében, hiszen korábban nagy hagyományokkal bíró falvakban, mint Cserhátsurány, Cserháthaláp, Terény, Szanda, Galgaguta, Patvarc, csak emlék a labdarúgás. Pedig ezekben a községekben is vannak olyan fiatalok, akik szeretik a labdarúgást, így akár a herencsényi csapatot is erősíthetik, utánpótlását képezhetik, megteremtve a magasabb osztályban való szereplés lehetőségét. Legyünk büszkéek arra, hogy mi még létezzünk, még ha jövőnk a szűkös agyagiak miatt ingoványos és bizonytalan.

2007. augusztus 12-én 17.00 órással kezdettel a csapat Becskén megkezdte első felkészülési mérkőzését, majd egy héttel később a Herencsény fogadja Becske csapatát. Ez az előkészületi mérkőzés jó alkalom lesz arra, hogy felmérjük hol tart a csapat, és mire képes egy magasabb osztályban játszó egyesülettel szemben.

Időközben megtörtént az őszi sorsolás, sok új csapat található a bajnoki csoportunkban: Buják II., Karancsság, Ludányhalászi, Babcsány Művek Balassagyarmat és Nagylóc. A régiek közül maradt: Ipolyvece, Ipolytarnóc, Mohora, Csesztve, Nógrádmárcal, Nógrádsipek és Csitár.

A bajnoki nyitányon 2007. augusztus 26-án 15.00 órai kezdettel Herencsény Ipolytarnóc csapatát fogadja.

Sikert és kitartást kívánok a csapatnak, és minden kedves szurkolónkat sok szeretettel várjuk a mérkőzéseinken.

Pifka Vencel

Családsegítő támogatás

2007. július 31-én a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat két munkatársa Vincze Adrienn és Szepes Péter, Jusztin Józsefné polgármester asszonnyal egyetemben kiosztotta azt a tartós élelmiszerekből álló csomagokat, 18 család részére, akik a legjobban rászorultak a segítségre. A Szolgálat kérésére dr. Nagy Andor országgyűlési képviselőnk a TESCO-hoz fordult segítségért, ahonnan 500 000 forint értékű adomány érkezett a Belső-Cserhát 11 faluja számára. Egy család 2500 forint értékű adományt kapott.

Óvodafelújítás

Óvodánkban júliusban kicserélték a nyílászárókat. A jelentős beruházás során kiváló hőszigetelő tulajdonságokkal rendelkező műanyag ablakokat építettek be, valamint három belső és két bejárati ajtót is kicseréltek. Az önkormányzat 2006-ban sikeres pályázattal 2 millió 92 ezer forint támogatást nyert a Nógrád Megyei Területfejlesztési Tanácstól, amihez 608 ezer forint saját forrást biztosított. A 2,7 millió forint összköltségű kivitelezési munkákat a budapesti székhelyű Steel House Kft. végezte el kifogástalan minőségben. A herencsényi óvoda a környék egyik legjobban felszerelt intézménye. Köszönjük az önkormányzatnak, hogy küllemében is megújult, esztétikus épületben tölthetik gyermekeink a mindennapjaikat.

Fazekas Jánosné

Júliusban őket ünnepeltük

Július 5.	45 éves	Bilák Imréné Németh Elza	Petőfi u. 10.
Július 8.	35 éves	Perjesi Attila	Petőfi u. 17.
Július 12.	65 éves	Fábián Jánosné Teplánszki Ilona	Lisznyai u. 11.
Július 14.	80 éves	Hatala Jánosné Hutyánszki Anna	Dózsa u. 17.
Július 16.	75 éves	Kovács Józsefné Szalai Erzsébet	Petőfi u. 55.
Július 17.	50 éves	Petor Péterné Koplányi Erzsébet	Bajcsy u. 5.
	35 éves	Jávorné Barsi Boglárka	Béke u. 20.
Július 18.	40 éves	Veres Jánosné Tolnai Rita	Rákóczi u. 16.
Július 19.	45 éves	Szalai Ferencné Kalmár Mária	Petőfi u. 49.
Július 21.	5 éves	Jávor Boróka Zsuzsanna	Béke u. 20.
Július 29.	30 éves	Szalai Tibor	Bercsényi u. 6.
Július 31.	10 éves	Balázs Renáta	Kossuth u. 178.

Isten éltesse minden születésnapját ünneplő herencsényi polgártársunkat!

Megfontoltan gazdálkodunk

Eloolvastam Jávor Károly képviselő úrnak a Herencsényi Hírmondó júniusi számában megjelent cikkét, melyben beszámolt a képviselő-testület munkájáról. Írásában kritikával illette az óvoda gazdálkodását is. Nem tudom, milyen dokumentumokba tekintett, amelyek alapján arra a következtetésre jutott, hogy gazdálkodásunk nem volt takarékos.

A tények a következők: Az óvoda 2006. évi költségvetéséből intézményünk 600 000 forintot takarított meg. Decemberben jelentős vásárlás nem történt – így az év utolsó napján sem – ellentétben az Ön állításával.

Az óvoda a működéséhez és szakmai munkájához szükséges eszközöket, anyagokat biztosítja a költségvetésből, hiszen ez a feladata. A pazarlás és a megdondolatlan vásárlás sohasem volt jellemző intézményünkre, mindig ügyeltünk a költségvetési keret szigorú betartására. Véleményem szerint a jóváhagyott költségvetés felhasználása – jelentős megtakarítással – nem jelenthet pazarlást. Biztosítom Önt – és a Herencsényi Hírmondón keresztül a falu lakosságát is – arról, hogy az óvoda a továbbiakban is takarékosan fog gazdálkodni, lehetőség szerint biztosítva a herencsényi óvodások számára a korszerű játékokat és fejlesztő eszközöket. **Fazekas Jánosné** – vezető óvónő